

İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN ÖĞRETİM LİDERLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI

Yrd.Doç. Dr. Salih Paşa MEMİŞOĞLU
Semra ÇALIŞKAN GÜLEN**

ÖZET

Bu araştırmada, ilköğretim müfettişlerinin öğretim liderliği rollerini yerine getirme derecelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla Bolu İlinde 2005-2006 öğretim yılında görev yapan öğretmenlere (n=103) anket uygulanmıştır. Tarama yöntemiyle gerçekleştirilen araştırmada alan yazın taramasına dayalı olarak Gül (2001) tarafından geliştirilen anket aracılığı ile toplanan veriler SPSS yazılım programıyla çözümlenmiştir. Çözümlemede yüzde, frekans, t testi ve tek yönlü varyans analizi teknikleri kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak ilköğretim müfettişlerinin öğretim liderliği rollerini kısmen yerine getirdikleri; cinsiyet ve mesleki kıdem değişkenine göre öğretmenlerin algıları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretim Liderliği, İlköğretim Müfettişi, Öğretmen, Algı.

Abstract

In this research, it was aimed to find out to what extent the primary school supervisors perform their role of educational leadership. In order to do so, a questionnaire was given to the teachers (n=103) working in Bolu in 2005-2006. The data collected from the questionnaire which was developed by Gül (2001) and based on literature scanning, was analyzed with the SPSS program. In the analysis, the descriptive statistics were calculated and the t test and one-way variance were used. The findings show that primary school supervisors partly perform their educational leadership role; there was no significant difference according to gender and occupational experience.

Keywords: Educational Leadership, Primary School Supervisor, Teacher, Perception

*Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
**100.Yıl İlköğretim Okulu Öğretmeni(Bilim Uzm.)

1. GİRİŞ

Denetim, öğretmeyi ve öğrenmeyi etkileyen etkenlerin tümünün değerlendirilmesi ve daha etkili bir öğrenme ve öğretme ortam ve koşullarının hazırlanması işidir. Değerlendirmede kullanılan yöntemler de dahil, öğretme ve öğrenme sürecinde rol oynayan etkenlerin tümü, söz konusu değerlendirmenin kapsamına girmektedir. Bu değerlendirmenin sonucul amacı, eğitim sürecinin daha etkili kılınmasıdır (Aydın, 2000). Eğitim sürecinin etkili kılınması ve geliştirilmesinde müfettişlerin öğretim liderliğine ilişkin rolleri önen taşımaktadır.

Denetimle ilgili hemen bütün tanımlarda, denetim sürecinin, okul çalışanlarına bir yardım eylemi olduğu vurgulanmaktadır. Öğretmen denetiminde temel amaç ise, öğretmeni liderlik yaparak öğretmenin sınıf içindeki davranışlarını etkileme, öğretimle ilgili materyal ve yöntemleri seçme, değerlendirme ve kullanmada ona yardımcı olmak ve böylece öğretim geliştirmektir. Öğretimin denetimi denetimin bir alt alanı olarak görülebilir. Öğretimin denetimi, eğitim sisteminde öngörülen düzeydeki beklenti ve başarıların sağlanabilmesi üzerinde yoğunlaşır. Böylece öğretimin denetimi, öğrenciye sunulan öğretim sürecini iyileştirmeyi veya geliştirmeyi amaç edinir (Şişman, 2004: 51)

Murphy ve Hallinger (1986)'ın araştırmasında bir öğretim lideri olarak müfettişlerin rolü üzerinde durulmuştur. Araştırmada müfettişlerin rolleri (Şişman, 2004:53):

- 1.Okulla ilgili amaç, beklenti ve standartları belirleme,
- 2.Okul kadrosunu seçme, denetleme ve değerlendirme,
- 3.Program ve öğretimle ilgili önemli noktaları belirleme,
- 4.Program ve öğretime rehberlik etme,
- 5.Teknik işlemlerde uyum sağlama gibi başlıklar altında toplanmıştır.

Denetim süreci, öğrenci başarısını iyileştirmeye yardım konusunda aracılık eden bir işlev görür. Denetim bireyler ve gruplarla çalışmayı içerir. Denetimi gerekli kılan birincil unsur, örgütün güç kaybetmesini önlemektir. Sistem denetimsiz kalırsa, yalnızlık, düzensizlik, kapalılık ve durağanlığa düşer ve güç yitimi ortaya çıkar (Kimrough ve Burgett, 1990; akt Aydın, 2005).

Teftiş sözcüğü Arapça bir kavram olup, inceleme, araştırma, soruşturma, doğruyu bulmak için arama, tarama, muayene ve kontrol etme anlamına gelir. Eğitim sisteminde teftiş için denetim, denetleme, kontrol, inceleme, soruşturma, irşat, tetkik, tahkik, tahkikat muayene, ve muhakabe ve müfettiş için denetçi, denetmen, denetim elemanı, kontrolör, muin muhakkik ve murakıp kavramları kullanılmıştır (Taymaz, 2002)

Teftişin genel amacı esas alındığında; teftiş, kamu ve kurum yararına insan davranışlarını kontrol etme sürecidir. Önceden kararlaştırılmış amaçların gerçekleşme derecesini bulmak üzere her kurumda teftiş yapılır. Ayrıca müfettiş davranışları kurumdaki görevli personelin çalışmalarını da etkiler. (Bursalıoğlu, 2002).

Çağdaş denetim, durum saptama, değerlendirme, düzeltme-geliştirme olmak üzere üç ana öğeden oluşur. Durum saptama, olup bitenlerin fotoğrafının çekiliyormuş gibi belirlenmesidir. Bu öğenin işlevi, "neler, nasıl, neden oluyor"? sorularına eksiksiz ve doğru yanıtlar bulmaktır. Denetimin ikinci öğesi, değerlendirmedir. Değerlendirmenin amacı düzeltmek ve geliştirmektir. Düzeltme-geliştirme öğesi ise, denetimin yakın hedefini gösterir. Bu basamakta değerlendirme sonuçları esas alınarak, değerlendirmede belirlenen eksiklikle tamamlanır, yanlışlar düzeltilir (Başar, 2004). Eğitim sistemlerinin işlevlerini gerçekleştirip gerçekleştirememesi önemli ölçüde denetim alt sisteminin etkili olarak çalışmasına bağlıdır.

Türk Eğitim Sistemi içinde eğitimin denetimi, Milli Eğitim Bakanlığı'na doğrudan bağlı "Bakanlık Müfettişleri" ile illerde valiliklere bağlı "İlköğretim Müfettişleri" tarafından

yapılmaktadır. Bakanlık müfettişleri Milli Eğitim Bakanlığı'na doğrudan bağlı olup ortaöğretim kurumlarındaki branş derslerinin ve okul yönetiminin denetimini yapmaktadırlar.

İlköğretim müfettişleri de illerde valiliklere bağlı olarak illerde ve ilçelerdeki ilköğretim okullarında görevli öğretmen ve yöneticilerin denetimini yapmaktadırlar. İllere atanan ilköğretim müfettişler, İl Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları biriminde görev yaparlar.

1.1. İlköğretim Müfettişlerinin Görevleri

13 Ağustos 1999 tarihli Resmi Gazete de yayınlanan İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği'nde; müfettişlerin görevleri aşağıdaki biçimde belirtilmektedir:

a-Rehberlik ve işbaşında yetiştirme

b-Denetim ve değerlendirme

c-İnceleme

d-Soruşturma.

Günümüz denetim yaklaşımlarında rehberlik ve işbaşında yetiştirme eğitimi üzerinde önemle durulmaktadır. Müfettişin öğretmenle iletişime geçebilmesi, liderlik davranışlarını gösterebilmesi, eğitimle ilgili bilgilerini paylaşabilmesi bu görevin en iyi şekilde yerine getirilmesi ile olasıdır. Müfettiş bu görevi yerine getirebildiği oranda daha etkili bir denetim yapabilmektedir. Anılan Yönetmelik'te, müfettişlerin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevleri olarak aşağıdaki maddelere yer verilmektedir:

1-Her öğretim yılı başında ve sonunda, ayrıca gerektiğinde öğretim yılı içinde öğretmenlerle mesleki toplantılar düzenlemek, eğitim-öğretim ve yönetim ile ilgili olarak sorunların belirlenmesinde ve çözümünde rehberlik etmek,

2-Okul ve kurumlarda rehberlik amaçlı çalışmalarda belirlenen konulan, önerileri ile birlikte rehberlik tebliğine ve kurum teftiş defterine yazmak, tebliğin bir örneğini başkanlığa vermek,

3-Okul ve kurumların teftişinden sonra öğretmen ve yöneticilerle birlikte toplantı yapmak, eğitim-öğretim ve yönetim ile ilgili sorunların çözümüne yönelik rehberlik etmek,

4-Mesleki yayınlar ve meslekle ilgili gelişmeler ile mevzuat değişikliklerini izlemek, başkanlık veri tabanına katkıda bulunmak ve bu kapsamda bölgesindeki öğretmen ve yöneticilere rehberlik etmek,

5-Aday memurların yetiştirilmesine rehberlik etmek ve bu konuda verilen diğer görevleri yapmak,

6-Teftişi ile yükümlü bulunduğu öğretmenlere ve yöneticilere mesleki yardımlarda bulunmak ve iş başında yetişmelerine rehberlik etmek,

7-Teftiş, değerlendirme, inceleme ve soruşturma hizmetlerinde müfettiş yardımcılarının katılımını sağlamak ve yetişmelerine yardımcı olmak (Resmi Gazete, 1999).

İlköğretim müfettişleri yukarıda belirtilen görevlerini yerine getirirken bir öğretim lideri olarak öğretmenin denetiminde eğitim öğretimindeki başarı derecesi hakkında bilgi edinmeye çalışırken öğretmenin olumlu davranışlarını belirler, görevini en iyi biçimde yapmaya özendirir, öğretim yöntem ve tekniklerinin geliştirilmesine katkıda bulunur, karşılaştığı sorunların çözümünde yol gösterir, öğretim araç ve gereçlerinin sağlanması ve kullanılmasında yardımcı olur.

Eğitim politikasına ilişkin karar sürecine katılma; eğitim amaçlarını ve hedeflerini belirlemede, öğretim programlarının anlaşılıp yerinde uygulamaların gelişmesinde görüşme, toplantı, seminer, konferans ve yayımlar yoluyla doğrudan kaynak olma ve kaynak gösterme, müfettişten her zaman beklenen bir roldür. (Gül, 2001).

Müfettişler meslekle doğrudan ilgili konularda olmasa bile, okul çalışanlarına

yönelik kültürel etkinlikler, onların gelişmelerini ve doyumlarını sağlayarak, mesleki edimlerine katkıda bulunur. Müfettişler bu tür etkinlikler için öğretici oldukları kadar yönetici rolü de oynamalı, bu çabaları özendirip eşgüdümleyebilmelidir. Kültürel etkinlikleri izleme ve onlara katılmadaki yetersizliklerin en önemli etkenlerinden birisi, özendirme, başlatma, eşgüdümleme çabalarının yokluğu veya yetersizliğidir. Bu etkinlikler yoluyla okul, çevresinin kültürel merkezi haline getirilmeli ve okul etkinlikleri, sınırlarının dışına taşmalıdır(Başar, 2000: 74).

Öğretme-öğrenme sürecini geliştirme ve bu yolla eğitim ve öğretimin niteliğini yükseltme için yönetici, öğretmen ve diğer personelin kişisel ve mesleki ihtiyaçları doğrultusunda gelişmelerini sağlayıcı rehberlik, müfettişin temel rollerinden biridir. Müfettiş, rehberlik ve yardım sürecinde davranışlarına ayrı bir özen göstermek durumundadır. Yardım girişimi elbette müfettiş tarafından başlatılır. Ancak, yardımın istenir ve kabul edilir olması esastır. Yardım sunmada yöntemin tayini önemlidir. En iyi yöntem, duruma uyan yöntemdir. (Gül, 2001: 8)

Goldhammer(1993:31) ve arkadaşlarına göre başarılı lider bir danışmanın görevleri şunlardır:

1-Her öğretmenin ihtiyaçlarını, potansiyelini fark etmeli ve onların bilgi ve becerilerini yükseltmeli.

2-Her öğretmene göre ayrı danışmanlık yöntemi geliştirmeli.

3-Özellikle öğretmenin geliştirmesi gereken noktalar hakkında konuşurken iyi iletişim kurmaya çalışmalı.

4-Gelişim için amaçlar doğrultusunda öğretmenle gerekli oranda iletişim kurmaya çalışmalı.

5-Her öğretmene destekleyici, saygılı ve ilgili bir tavır sergilemeli.

6-Takım çalışmasını destekleyici yardımlarda bulunmalı.

Öğretim liderliğini diğer liderlik türlerinden ayıran en önemli özellik, öğretme ve öğrenme süreçleri üzerinde yoğunlaşmasıdır. Diğer bir ifadeyle, öğretim liderliği öğretmenler, öğrenciler ve öğretim programının yer aldığı öğretim süreçleriyle doğrudan ilişkili olan bir liderliktir (Gümüşeli, 1996).

Eğitim lideri olan müfettişin, öğretmenlerin beklentilerini bilmesi, onları örgütsel beklentilerle ilişkilendirmesi ve gerçekleştirilmesi gerekir. Beklentilerini gerçekleştiremeyen öğretmenlerin okula bağlılıkları azalır; edimlerin nicelik ve nitelikleri düşer, okulun amaçlarına ulaşması güçleşir. Müfettişin ilk sorunu, okulu, öğretmen ve yöneticileri iyi tanımaya çalışmak olmalıdır. Bu tanımın geçerli ve güvenilir olması da yine müfettişin davranışlarına bağlıdır. Öğretmen hakkında yalnızca yöneticiden aldığı bilgilerle yetinen müfettişin öğretmeni tanıyabilmesi çoğu zaman mümkün olamaz. Bireyi tanımın en etkili yolu, ona yönelmek, onunla ön yargısız, inandırıcı, içten ilişki kurmaktır. Böylece onun beklentilerine ulaşılabilir, ona bu beklentilerin örgüte etkileri ve gerçekleşme olasılıkları konusunda bilgi verilerek, beklentilerinde olası farklılaşmaların oluşması sağlanabilir. Bu bakımdan denetçi kendisi ile öğretmenler arasındaki iletişimi, diyalogu geliştirmeye çalışmalıdır (Başar, 1995: 27; Gül, 2001: 13).

Müfettişin öğretim liderliği kavramı belirsiz bir liderlik imajının ötesinde, okul ortamında gösterilebilecek rollere dayalı bir tanımlamayı olanaklı kılmaktadır. Diğer bir deyişle bu kavram açıkça, ilköğretim müfettiş rollerinin okulun amaçları, eğitim programı, öğrenme ve öğretme süreci üzerinde yoğunlaşmasını ifade etmektedir. Geleneksel ilköğretim müfettişinin önceliği soruşturma ve rapor yazma gibi kusur bulma işlevlerine karşılık öğretim lideri olan ilköğretim müfettişleri öğretim konusuna birinci derecede önem verirler (Gümüşeli, 1996).

1.2-Problem Cümlesi

"İlköğretim müfettişlerinin öğretim liderliği rollerini ne derecede yerine getirdiklerine ilişkin öğretmen algıları" bu araştırmanın problem cümlesini oluşturmaktadır.

Yukarıda ifade edilen problemi çözümlenebilmek için araştırmada aşağıda yer alan sorulara cevap aranmıştır.

a-İlköğretim müfettişlerinin öğretim liderliği rollerini yerine getirmelerine ilişkin öğretmen algıları nedir?

b-Cinsiyet ve mesleki kıdem değişkenlerine göre ilköğretim müfettişlerinin öğretim liderliği rollerini yerine getirme derecesine ilişkin öğretmen algıları arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?

2.YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasına ilişkin işlemler yer almaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Öğretmenlerin algılarına ilişkin ilköğretim müfettişlerinin öğretim liderliği rollerini ne derece yerine getirdiklerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışma tarama modelinde bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini 2005-2006 Eğitim-Öğretim yılında Bolu il merkezinde ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Bolu İl Merkezinde 7 ilköğretim okulunda görevli öğretmenler oluşturmaktadır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Anket formunun birinci bölümünde öğretmenlerin ilgili kişisel bilgilerine ilişkin 5 soru, anketin ikinci bölümünde ise ilköğretim müfettişlerinin öğretim liderliği görevlerini ne derece yerine getirdiklerine ilişkin 25 soru yer almıştır. Veri toplama aracının hazırlanması aşamasında, daha önce bu amaçla hazırlanmış anket formları araştırılmıştır. Veri toplama aracının güvenilirlik kat sayısı (cronbach alpha) .96 olarak hesaplanmıştır. Gül (2001) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın anketi temel alınmıştır. Ankette yer alan 25 davranış ölçmek üzere; (1) Hiçbir zaman, (2) Çok seyrek, (3) Arasıra, (4) Çoğu zaman, (5) Her zaman gibi sıklık ifadeleri taşıyan likert tipi beşli dereceleme ölçeği kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde, frekans, yüzde, t testi ve tek yönlü varyans analizi teknikleri kullanılmıştır. Araştırma, 2005-2006 öğretim yılında Bolu İl merkezinde ilköğretim okullarında görevli öğretmenlerden sağlanan verilerle sınırlıdır.

3. BULGULAR

3.1.Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımları

İlköğretim müfettişlerinin öğretim liderliği rollerini ne derecede yerine getirdiklerini saptamak amacıyla katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin bulgular Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kadın	54	52,5
Erkek	49	47,5
Toplam	103	100

Tablo 1'e göre katılımcıların %52.5'i kadın, %47.5'ini erkek öğretmenler oluşturmaktadır. Hemen hemen kadın ve erkek öğretmenlerin oranını birbirine yakın olduğu söylenebilir.

3.2. Öğretmenlerin İlköğretim Müfettişlerinin Öğretim Liderliği Rollerini Ne Derecede Yerine Getirdiklerine İlişkin Algıları

İlköğretim müfettişlerinin öğretim liderliği rollerini ne derecede yerine getirdiklerini saptamak amacıyla elde edilen bulgular Tablo 2'de görülmektedir

Tablo 2: İlköğretim Müfettişlerinin Öğretim Liderliği Rollerini Ne Derecede Yerine Getirdiklerine İlişkin Bulgular

	Hiçbir zaman		Çok seyrek		Ara sıra		Çoğu zaman		Her zaman		Toplam		\bar{X}
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
S.1	11	10,7	28	27,2	30	29,1	29	28,2	5	4,9	103	100	2,89
S. 2	8	7,8	23	22,3	33	32,0	31	30,1	8	7,8	103	100	3,07
S. 3	7	6,8	27	26,2	34	33,0	25	24,3	10	9,7	103	100	3,03
S. 4	14	13,6	20	19,4	30	29,1	28	27,2	11	10,7	103	100	3,01
S. 5	8	7,8	25	24,3	28	27,2	31	30,1	11	10,7	103	100	3,11
S. 6	17	16,5	27	26,2	26	25,2	23	22,3	10	9,7	103	100	2,82
S. 7	20	19,4	33	32	24	23,3	17	16,5	9	8,7	103	100	2,63
S. 8	12	11,7	23	22,3	29	28,2	28	27,2	11	10,7	103	100	3,02
S. 9	21	20,4	31	30,1	22	21,4	24	23,3	5	4,9	103	100	2,62
S. 10	10	9,7	23	22,3	30	29,1	31	30,1	9	8,7	103	100	3,05
S. 11	19	18,4	24	23,3	26	25,2	18	17,5	16	15,5	103	100	2,88
S. 12	15	14,6	36	35,0	27	26,2	18	17,5	7	6,8	103	100	2,66
S. 13	14	13,6	28	27,2	36	35,0	20	19,4	5	4,9	103	100	2,74
S. 14	14	13,6	37	35,9	32	31,1	12	11,7	8	7,8	103	100	2,64
S. 15	12	11,7	30	29,1	31	30,1	21	20,4	9	8,7	103	100	2,85
S. 16	9	8,7	26	25,2	34	33,0	27	26,0	7	6,8	103	100	2,97
S. 17	20	19,4	32	31,1	30	29,1	14	13,6	7	6,8	103	100	2,57
S. 18	13	12,6	33	32,0	30	29,1	20	19,4	7	6,8	103	100	2,75
S. 19	15	14,6	35	34,0	29	28,2	20	19,4	4	3,9	103	100	2,64
S. 20	17	16,5	35	34,0	30	29,1	18	17,5	3	2,9	103	100	2,56
S. 21	9	8,7	32	31,1	25	24,3	22	21,4	15	14,6	103	100	3,01
S. 22	17	16,5	26	25,2	33	32	18	17,5	8	7,8	102	99	2,74
S. 23	12	11,7	34	33	33	32	20	19,4	4	3,9	103	100	2,7
S. 24	19	18,4	23	22,3	34	33	17	16,5	10	9,7	103	100	2,76
S. 25	20	19,4	29	28,2	25	24,3	20	19,4	9	8,7	103	100	2,69

Tablo 2 incelendiğinde;

1. Müfettişlerin eğitim sisteminin ve ilköğretimin genel amaçlarını öğretmenlere açıklaması konusunda yığılmanın "Ara sıra" (29.1) seçeneğinde olduğu görülmektedir. Yalnız "çoğu zaman" ve "Çok seyrek" seçeneklerindeki değerlerin buna çok yakın olduğu göz ardı edilmemelidir. Aritmetik ortalama ($X=2,89$) ile "Ara sıra" da yoğunlaşmaktadır.
2. Müfettişin eğitim sistemi ile ilköğretimin amaçlarının uyumlu olmasına öncülük etmesi konusunda öğretmenlerimiz daha çok "Ara sıra" (%32.0) seçeneğini seçmişlerdir. Aritmetik ortalama ($X=3,07$) ile "Ara sıra" da yoğunlaşmaktadır.
3. İlköğretimin amaçları ile derslerin amaçlarının uyumlu olmasına öncülük etmesi konusunda yığılmanın "Ara sıra" (%33.0) seçeneğinde olduğu görülmektedir. Aritmetik ortalama ($X=3,03$) ile yine "Ara sıra" da yoğunlaşmaktadır.
4. Öğretmenlerin ortak eğitsel amaçlara dönük çalışmalarını teşvik etmesi konusunda yığılmanın "Ara sıra" seçeneğinde olduğu görülmektedir. Aritmetik ortalama ($X=3,01$).
5. İlköğretimin amaçlarını uygulamaya yansıtılmasına öncülük etmesi konusunda yığılmanın "Çoğu zaman" (%30.1) seçeneğinde olduğu görülmektedir.
6. İlköğretimde eğitim-öğretim çalışmalarıyla ilgili yıllık faaliyetler planlarının hazırlanmasına rehberlik etmesi konusunda yığılmanın "Çok seyrek" (%26.2) seçeneğinde olduğu görülmektedir.
7. Okul programında, öğrenci ihtiyaç ve beklentilerinin dikkate alınması için rehberlik etmesi konusunda yığılma "Çok seyrek" (%32.0) seçeneğinde olduğu görülmektedir.
8. Okul programında, öğrenci ihtiyaç ve beklentilerinin dikkate alınıp alınmadığını incelemesi konusunda yığılmanın "Ara sıra" (%28.2) seçeneğinde olduğu görülmektedir. Aritmetik ortalama ($X=3,02$) ile "Ara sıra" seçeneğindedir.
9. Öğretmenlerle öğretim programlarının güçlü ve zayıf yönlerini belirlemesi konusunda yığılmanın "Çok seyrek" (%30.1) seçeneğinde olduğu görülmektedir.
10. Sınıf içi gözlemler sırasında öğretimle ilgili konuları açıklama konusunda yığılmanın "Çoğu zaman" (%30.1) seçeneğinde olduğu görülmektedir.
11. Öğretmenlerin üst düzeyde performans göstermelerine teşvik etmesi konusunda yığılmanın "Ara sıra" (%25.2) seçeneğinde olduğu görülmektedir. Aritmetik ortalama ise ($X=2,88$).
12. Üstün çaba ve başarılarından dolayı öğretmenleri (sözlü ve yazılı) takdir etmesi konusunda yığılmanın "Çok seyrek" (%35.0) seçeneğinde olduğu görülmektedir.
13. Öğretmenlerin mesleki yönden gelişmeleri için hizmet içi eğitim çalışmalarına katılmalarını sağlamaları konusunda yığılmanın "Ara sıra" (%35.0) seçeneğinde olduğu görülmektedir. Aritmetik ortalama ($X=2,66$).
14. Kendilerini mesleki yönden geliştirebilecekleri olanaklardan öğretmenleri haberdar etmeleri konusunda yığılmanın "Çok seyrek" (%35.9) seçeneğinde olduğu görülmektedir.
15. Mesleki yönden gelişme çabası içinde olan (hizmet içi eğitim, lisans üstü eğitim, seminer, konferans vb. katılan) öğretmenleri desteklemesi konusunda yığılmanın "Ara sıra" (%30.1) seçeneğinde olduğu görülmektedir. Aritmetik ortalama ($X=2,85$).
16. Hizmet içi eğitim çalışmalarından edinilen yeni bilgi becerilerin sınıf içinde kullanılmasını desteklemesi konusunda yığılmanın "Ara sıra" (%33.0) seçeneğinde olduğu görülmektedir. Aritmetik ortalama ($X=2,97$).
17. Öğretim çabalarında karşılaştıkları güçlüklerle başa çıkabilmeleri için öğretmenlere rehberlik etmesi konusunda yığılmanın "Çok seyrek" (%31.1) seçeneğinde

olduğu görülmektedir. Aritmetik ortalama ($X=2,57$).

18. Öğretmen ve okul yöneticilerine okuldaki tüm öğrencilerin öğrenebileceği ve başarılı olabileceği anlayışını kazandırması konusunda yığılmanın “Çok seyrek” (%32.0) seçeneğinde olduğu görülmektedir.

19. Eğitim- öğretimle ilgili yeni ve farklı görüşlere sahip öğretmenleri desteklemesi konusunda yığılmanın “Çok seyrek” (%34.0) seçeneğinde olduğu görülmektedir.

20. Eğitim- öğretimle ilgili yeni ve farklı görüşlere sahip öğretmenlerin, birikimlerini diğer öğretmenlerle paylaşabilmesi için olanak sağlaması konusunda yığılmanın “Çok seyrek” seçeneğinde olduğu görülmektedir. Aritmetik ortalama ($X=2,56$).

21. Eğitim-öğretimle ilgili yapılan mevzuat değişikliklerinden öğretmenlerin bilgi sahibi olmalarını sağlaması konusunda yığılmanın “Çok seyrek” (%31.1) seçeneğinde olduğu görülmektedir.

22. Eğitim-öğretimde verimliliğin artırılması ve sürekli gelişimin sağlanması için gerekli çalışmaları yapması konusunda yığılmanın “Ara sıra” seçeneğinde olduğu görülmektedir. Aritmetik ortalama ($X=2,74$) ile “Ara sıra” seçeneğindedir.

23. Eğitim-öğretimde verimliliğin artırılması ve sürekli gelişimin sağlanması için yapılan çalışmaların (varsa) sonuçlarından yararlanması konusunda yığılmanın “Çok seyrek” (%33) seçeneğinde olduğu görülmektedir.

24. Eğitim sistemi ve ilköğretimin genel amaçlarından sapmalar varsa nedenlerini inceleyerek düzeltme yollarını araması konusunda yığılmanın “Ara sıra” seçeneğinde olduğu görülmektedir. Aritmetik ortalama ($X=2,76$) ile “Ara sıra” seçeneğindedir.

25. Öğretmenlerle öğretim programlarının güçlü ve zayıf yönlerini belirlemesi konusunda yığılmanın “Çok seyrek” (%28.2) seçeneğinde olduğu görülmektedir.

3.3. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre İlköğretim Müfettişlerinin Öğretim Liderliği Rollerini Ne Derecede Yerine Getirdiklerine İlişkin Algıları

Ankete katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre ilköğretim müfettişlerinin öğretim liderliği rollerini ne derecede yerine getirdikleri konusunda ne algıladıklarını anlatan sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3: Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre İlköğretim Müfettişlerinin Öğretim Liderliği Rollerini Ne Derecede Yerine Getirdiklerine İlişkin Algıları

Cinsiyet	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma (Ss)	t Değeri	Serbestlik Derecesi(df)	Anlamlılık Düzeyi (p)
Erkek	48	68,7917	19,1666	-,759	100	,449
Bayan	54	71,9444	22,3804	-,766	99,871	,445
						p> ,05

Tablo 4 incelendiğinde; Ankete katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre ilköğretim müfettişlerinin öğretim liderliği rollerini ne derecede yerine getirdikleri konusundaki algıları arasında anlamlı bir farklılık yoktur. ($p>.05$). Öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre benzer düşündükleri söylenebilir.

3.4. Öğretmenlerin Mesleki Kademelerine Göre İlköğretim Müfettişlerinin Öğretim Liderliği Rollerini Ne Derecede Yerine Getirdiklerine İlişkin Algıları”

Tablo 4: Öğretmenlerin Mesleki Kademelerine Göre İlköğretim Müfettişlerinin Öğretim Liderliği Rollerini Ne Derecede Yerine Getirdiklerine İlişkin Algıları

Veri Grupları	Kareler Toplamı	df Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	Sig. Anlamlılık Düzeyi (p)
Gruplar arası	480,900	4	120,225	,268	,898
Gruplar içi	43584,443	97	449,324		
Toplam	44065,343	101			p> ,05

Tablo 3 incelendiğinde; ankete katılan öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre ilköğretim müfettişlerinin öğretim liderliği rollerini ne derecede yerine getirdikleri konusundaki algıları arasında anlamlı bir farklılık yoktur. (p>.05). Öğretmenlerin benzer görüşleri paylaştıkları söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın bulguları ve yorumlarına dayalı olarak elde edilen sonuçlar ve öneriler yer almaktadır.

4.1. Sonuçlar

1-Öğretmenlerin çoğunluğu ilköğretim müfettişlerinin öğretim liderliği rollerini kısmen yerine getirdiklerini belirtmektedirler.

2-İlköğretim müfettişlerinin öğretim liderliği rollerini yerine getirme derecesine ilişkin öğretmenlerin algıları cinsiyet ve mesleki kıdem değişkenlerine göre farklılaşmamaktadır.

4.2. Öneriler

1-Araştırma Bolu ilindeki ilköğretim müfettişleri ile sınırlı tutulmuştur. Türkiye'deki ilköğretim müfettişlerinin öğretim liderliği rollerini ne derecede yerine getirdiklerini belirlemek amacıyla tüm illerdeki müfettişleri kapsayacak biçimde araştırma genişletilebilir.

2-Benzer araştırmalar Bakanlık müfettişleri için de yapılabilir.

3-Müfettişlerin öğretim liderliğini araştırmak için benzer bir çalışma yöneticilerin görüşleri alınarak da yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Aydın, Mustafa. (2000). *Çağdaş Eğitim Denetimi*. (4. Baskı).Ankara: Hatipoğlu Yayınevi.
- Aydın, İnyet. (2005). *Öğretimde Denetim; Durum Saptama, Değerlendirme ve Geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Başar, Hüseyin. (2000). *Eğitim Denetçisi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Başar ve diğerleri (2004). *Okulda Denetim. Eğitim ve Okul Yöneticiliği El Kitabı*. (Edit: Yüksel Özden). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Bursalıoğlu, Ziya. (2002). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. (Onikinci Basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Goldhammer, Robert and Others. (1993). *Clinical Supervision: Special Methods for the Supervision of Teachers*. Harcourt Brace Jovanovich Publishers.
- Gül, Mehmet. (2001). *İlköğretim Denetçilerinin Öğretim Liderliği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gümüşeli, A. İlker. (1996). "Öğretim Liderliği" *Verimlilik Dergisi*, Sayı:4.

Gümüşeli, A. İlker. "İlköğretim Müdürlerinin Öğretim Liderliği Davranışları" Uludağ Üniversitesi tarafından düzenlenen III. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sunulan sözlü bildiri. Bursa(5-7 Eylül 1996).

Kimbrogh, Ralph B., Charles W. Burkett. (1990). *The Principalship: Concepts and Practices*. New Jersey: Englewood Cliffs, Prentice Hall.

MEB. "Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları. Yönetmeliği," *Resmî Gazete*. 23785.

Murphy, J. And Hallinger (1986). "The Superintendent as Instructional Leader: Findings from Effective School Districts". *The Journal of Educational Administration*, Vol. 24, No. 2, 216-236.

Şişman, Mehmet. (2004). *Öğretim Liderliği*. 2. Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Taymaz, Haydar. (2002). *Eğitim Sisteminde Teftiş; Kavramlar, İlkeler, Yöntemler*. (Geliştirilmiş Beşinci Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.